

Leo Rosten

Pan Kaplan má stále třídu rád

Pan Kaplan je žákem newyorské večerní školy pro dospělé. Spolu s dalšími cizinci se snaží zvládnout angličtinu, aby splnil podmínku pro získání tzv. zelené karty, průkazu k trvalému pobytu v USA.

Někdy si profesor Parkhill připadal jako Sisyfos. Mnohdy se nemohl rozhodnout, nač svůj pedagogický nápor soustředit: klonil se však stále více k názoru, že jeho pomoci je teď nejnaléhavěji zapotřebí hlásce ř, vytlačované parazitními polosykvami či rovnou surovými sykavkami. (Nejpřiléhavěji by snad mohly být nazvány šišlavkami.)

Uvědomil si to při procvičování slovní zásoby, když vyzval pana Kaplana, aby utvořil větu se slovem čepelka. „Čepelka letěla kolem komína,“ vyhověl pan Kaplan.

„Ehm – nezmýlil jste se, pane Kaplane?“

„Já, pamprésor? Já né.“

Norman Bloom zahučel: „Kaplan, vy holíte na komíně?“

Hyman Kaplan opáčil: „Bloom má špatny ucho. Já nežikám, že holím, já žikám, jak je v děckym šikátku: Čista čicet číprnejch čepelek letělo čes čista čicet číprnejch čech.“

„Ale pane Kaplane! To jsou přece křepelky! Vidíte, kam zavádí nedbalá výslovnost? Ani jedno ř v té větě jste nevyslovil správně!“

„Ani jedno jaksepačí?“

„Ani jedno, jak se patří,“ zdůraznil s bolestným výrazem pan profesor.

Pan Kaplan začal předstírat astmatický záchvat.

„Slyšeli jsme od vás – asi toto.“ Profesor Parkhill si odkašlal: „Žikám jako v dětském šikadle –“

„Šikátku,“ ozval se pro přesnost pan Kaplan.

„Šikátko nic není. Správný tvar je šikadlo... tedy říkadlo,“ opravil se pedagog. „Prostě jste místo každého ř vyslovil jinou hlásku.“

Hyman Kaplan vyslechl výtku beze vší zkroušenosti či lítosti. Jen skromně vzdychl: „To moje háčkovany r je chrosný, pamprésor. Ale budu snášit, aby čistě-“

„Příště! Další chyba!“

Pan Kaplan zakroutil hlavou. „Já pokračím čím dal huš.“

„Hůř!“ vykřikl pan profesor téměř zoufale. (Pouštět se do opravy tvaru „já pokračím! nemělo v takové chvíli smysl.)

„A huš není fupec nic?“ zamžikal pan Kaplan.

„Huš?“ zarazil se profesor Parkhill. Kdesi na dně paměti mu hrozivě zaznělo další říkadlo, spojené s otloukáním píšťaliček: Huš, huš, huš, vrazím do tě nůž.

Teprve po dlouhém sebezpytování a na radu kolegyně, která byla ve výuce dospělých ostřílenou borkyní, se profesor Parkhill rozhodl, že v začátečnické třídě přikročí k novému tématu: k psaní dopisů.

Teď zářily první plody jeho pedagogického úsilí z černých tabulí. Šest šťastlivců na ně přepsalo zadaný úkol: „Dopis manželovi nebo manželce, příbuznému nebo příteli“.

„To je mému prátru,“ vysvětlil pan Kaplan.

Poznáte podle ilustrace Zdeňka Sklenáře, kdo byl Sisyfos?

Úplnější odpověď najdete v Encyklopedii antiky nebo v Petiškových Starých řeckých bájích a pověstech.

ČTU, ČTEŠ, ČTEME...

Profesor Parkhill roztržitě přikývl.

„On pidlí ve Varšavě.“

„Mhm.“

„Mošná bych měl číst mýho dopisa nachlas.“

„N-ne, obávám se, že nemáme dost času.“

Když si pak pedagog přečetl dopis pana Kaplana poprvé, pokryly se mu tváře pavučinou vrásek; když četl tuto epištolu podruhé, vypadal, jako by nebyl s to uvěřit vlastním očím.

9. desátý

TĚBUCH MAX !!!

Musim ti napísnout jak pokrokávám. V škole mi de fajn. Dělam kapku chip, to je jásny. Taky dělám nejtěši úkoly, ůblně samý, jak špicový žáci. Někteří žáci sou Blum, Moskowitz, Mitnick – ale není přípustná s Mitnick ve Varšavě,

Max! Ty musíš naplout beton do N. Yorka a tady páčit na mou školu!

(Na tomto místě, při pomyslení, že by měl do začátečnické třídy patřit další pan Kaplan, se oči pana profesora mráкотně zastřely.)

Daří se fajn? Ja myslim, že jo. Je šecko kou kej? Koukej začít učít říkat kou kej. V Americe musíš na šecko říkat kou kej. Po časý je kou kej, fláda je kou kej, pejsbol kou kej, ztrávování kou kej.

(Obličej pana profesora tonul v hluboké konsternaci.)

Jaxemá tvuj darlink Anča? Buch ji pochovej.

Tak naschle!

S pesmesnym náčenim Tvuj vitál. prátr H Y M I E

Profesor Parkhill se obrátil ke svým ovečkám: „Už jste – všichni dočetli?“

Hlavy poskočily nahoru a dolů jako nedočkavé pěnky.

„Nemá se měsíc v datumu psát číslicou?“ vyjelo z paní Tomasicové.

Profesor Parkhill opravil datum na tabuli. „Pan Finsterwald?“

„Chyba je napísnout, správně je napsat –“

„Bravo!“ zatrylkovala Carmen Caravellová.

„– chyba je pokrokávám,“ pokračoval Karl Finsterwald, „správně je pokračuji.“

Pan Kaplan se obrátil ke svému oprávcí. „Pokračuji můše bejt správně, ale já nepíšu, jak pokračuji, já píšu, jak pokrokávám.“

„Jenže to právě děláte chybu!“ vzplanul pan Finsterwald.

„No práve,“ odvětil s naprostým klidem Hyman Kaplan. „Já pokrokávám, i když dělám chypu.“

Než se třída vzpamatovala, ujal se slova profesor Parkhill: „Chcete-li, pane Kaplane, vyjádřit, že dosahujete jistých pokroků, musíte použít dvou slov.“ A napsal na tabuli:

Dělám pokroky.

„Dvou slof,“ přisvědčil pan Kaplan, polichocen, že na jeho studijní úspěchy nestačí slovo jediné.

„Pane Kaplane – a co slovo vitál? To má být Tvůj vitální bratr Hymie? To je snad správně? Není,“ řekl profesor Parkhill bez obalu. „Slovo „vitální“ se do takové věty vůbec nehodí. Tvůj vitální bratr do dopisu nepíšeme!“

Zatřaskal potlesk protikaplanovské klaky.

„Své city můžete v závěrečné větě projevit slovem vhodnějším,“ dodal rychle pan profesor. „Co třeba – oddaný? Tvůj oddaný bratr.“

„Odaný?“ Pan Kaplan zavřel oči a přenechal ten choulostivý problém své múze. „Odaný...“ šeptal. „Tvůj odaný prátr Hymie.“ Zavrtěl listostivě hlavou. „Odaný je krásný slofo, pamprésor – ale nevystíhá mýho cita.“

„A co upřímný? Tvůj upřímný bratr – atakdál.“

„Učimný... učimný... Tvůj učimný prátr Hymie.“ Zakyselil se. „Učimný je moc opyčenský.“

Pan Kaplan superlativní

Newyorské mrakodrapy

„A co třeba –“
 „Cha!“ vykřikl pan Kaplan. „Už mám ho! Krásný, špičkový! To je slofo!“ Svým úsměvem by mohl osvětlit celou vesnici.

„Které slovo, pane Kaplane?“

„Řekněte nám,“ žebroňil Sam Pinsky.

„Superlatývní!“ řekl Hyman Kaplan.

Třída oněměla. Tvůj superlativní bratr Hymie. Výkon vskutku mistrovský.

Všechny hlavy se otočily k panu profesorovi. Ten si odkašlal. „Ne-ne, pane Kaplane. Slovo superlativní je bohužel zcela nevhodné.“

Na chodbě zaznělo poslední zazvonění. Poslední odcházeli z učebny pánové Pinsky a Kaplan.

„Kaplan,“ zubil se pan Pinsky. „Dneska ste byl úšasnej. Kde ste slyšel takový bezva slovo?“

„Já dívám a čemýšlím. A dyš vidím, jaký lidi moh můj prátr mít za prátry – tak mezi nima s u p e r l a.“

Ze stejnojmenné knihy, z angličtiny přeložil Antonín Přidal

Leo Rosten [roustn] – americký spisovatel

Sisyfos – hrdina starořecké pověsti, který se vzepřel vůli bohů a byl za to potrestán vysilující a marnou prací

konsternace – zaraženost, zděšení z nepříjemného překvapení

klaka – skupina lidí, kteří za peníze vyjadřují souhlas nebo nesouhlas s řečníkem

superlativní – označení nejvyššího stupně kvality

Jak si pan Kaplan poradil se závěrečnou písemnou prací, si můžete přečíst na www.fraus.cz.

Básnické hříčky T. R. Fielda

Etymologický zádrhel

U potoka, kde je bláto,
 na ucho pad pado-uch.
 Do uší si bláto nabral,
 vyrost z něho blato-uch.
 Nepaměti do propasti
 klesl bídný samo-uk.
 Na dně začal učit pávy,
 skončil jako pavo-uk!

etymologie – nauka o původu slov

Básník a pes

Čínský mudrc Lao Ce
 – vzpomínejte na otce –
 v zamyšlení špatně šláp a
 na psí lejno nabod se.

Nyní radši Lao Ce
 nevzpomíná na otce
 a má pro jistotu brejle
 na nose i na botce.